Copyright © 2022 **T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı**
http://genclikarastirmalari.gsb.gov.tr/
Gençlik Araştırmaları Dergisi • Ağustos 2022 • 10(27) • 34-38

ISSN 2791-8157
Başvuru | 14 Ağu 2021
Kabul | 10 Şub 2022

GENİŞLETİLMİŞ ÖZET

ARAŞTIRMA / İNCELEME

Erasmus+ Vasıtasıyla Öğrenen Örgütü Teşvik Etmek: Türkiye'de Gençlik Kuruluşları*

Asuman Göksel**

Giriş

Türkiye'nin Avrupa Birliği (AB) adaylığı kapsamında 2004'ten itibaren kesintisiz bir şekilde uygulamakta olduğu AB Eğitim ve Gençlik Programları (Erasmus+ Programı), Türkiye-AB ilişkilerinin uzun soluklu çıktılarından biridir. İzleyen yıllarda, Erasmus+ Programı'na katılımın Türkiye'deki çeşitli program yararlanıcıları üzerindeki etkisini inceleyen eden bir literatür oluşmaya başlamıştır.

Bu makale, Erasmus+ Programı'nın Türkiye'den programa katılan gençlik kuruluşları üzerindeki etkilerini Örtenblad'ın (2004) geliştirdiği "bütünleşik öğrenen örgüt modeli" kavramsal çerçevesinden yararlanarak incelemektedir. Makale, Türkiye'deki 15 gençlik kuruluşundan toplanan nitel veriler ışığında, bağlamsal özellikleri nedeniyle gençlik kuruluşlarının öğrenen örgütlere dönüşme potansiyelinin yüksek olduğunu ve Erasmus+ Programı'nın yapılandırılmış eğitim ve destek faaliyetlerine dahil olmanın bu potansiyeli harekete geçirilebilecek mekanizmalardan biri olduğunu savunmaktadır.

* Yazar, Dışişleri Bakanlığı Avrupa Birliği Başkanlığı Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı'na (Türkiye Ulusal Ajansı) finansmanını sağladığı "Erasmus+ Gençlik Programı'nda Yeterlik Gelişimi ve Kapasite Geliştirme (RAY-CAP)" araştırma projesi kapsamındaki verilerin akademik amaçlarla kullanılması için vermiş olduğu resmi izin için teşekkür eder. Bu makalede yer alan içerik yazarın görüşlerini yansıtmaktadır ve bu görüşlerden Avrupa Komisyonu ve Türkiye Ulusal Ajansı sorumlu tutulamaz.

** Dr. Öğretim Üyesi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, agoksel@metu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-2016-7460.

Kavramsal Çerçeve

Senge (1990) ile birlikte özgün bir kavram olarak 1990'larda literatüre giren "öğrenen örgüt" kavramsallaştırmasının temel vurguları Voolaid ve Ehrlich (2017: 341-342) tarafından "sürekli öğrenen bireylerin varlığı; dönüşümle açıklanan öğrenmenin örgütün doğal bir parçası olması; öğrenmenin stratejik ve bilinçli bir şekilde yürütülen bir süreç olması; bir örgütün öğrenmeyi ve bilgi paylaşımını teşvik eden yapılara ve sistemlere sahip olması; bir örgütün öğrenme kapasitesinin varlığı ve bilginin rekabet avantajı olarak algılanması" olarak özetlenmektedir. Örtenblad (2004) ise mevcut öğrenen örgüt tanımlarını işlevsel bir yaklaşımla harmanlayarak "bütünleşik öğrenen örgüt modeli"ni ortaya koymuş, bu modelin dört tamamlayıcı yönünü "örgütsel öğrenme", "işte öğrenme", "öğrenme ortamı" ve "öğrenme yapısı" olarak tanımlamıştır.

Bu makale, öncelikle gençlik örgütlerinin "genelleştirilmiş örgütsel bağlamları"nı (Örtenblad, 2015) üç temel özelliğe dayanarak incelemektedir. Birinci özellik, gençlik örgütlerinin geniş evreni olarak gençlik çalışmalarının öğrenmeyi yaygın öğrenme, kültürlerarası öğrenme ve gençlerin gönüllü katılımı düzeylerinde desteklemesidir. İkinci özellik, yerel, bölgesel, ulusal, uluslararası düzeylerde gençlik çalışması aktörlerinin çeşitliliğidir; gençlik kuruluşları da bu aktörlerden birisidir. Son özellik ise, çoğunlukla gençlik programları biçimini alan çeşitli yapılandırılmış öğrenme araçlarının varlığıdır. Bu tür "öğrenme hareketliliği" programlarının öne çıkan örneklerinden biri de AB Erasmus+ Programı'nın gençlik bileşenidir.

Bu çerçevede, öğrenmeye elverişli bir bağlam içerisinde mevcudiyetlerini ve faaliyetlerini sürdürmekte olan gençlik örgütleri sadece gençlere öğrenme fırsatları sağlayan aracılar değil; aynı zamanda kendileri de öğrenmenin alıcıları olarak tanımlanmaktadır. Burada araştırma sorusu, gençlik kuruluşlarının katıldıkları Erasmus+ Programı eğitim ve destek faaliyetlerinin bu kuruluşlarda öğrenen örgüt kapasitesini nasıl arttırdığıdır.

Veri Toplama ve Örneklem

Bu makale nitel araştırma yaklaşımı kullanarak, gençlik kuruluşlarının öğrenen örgüte dönüşme potansiyelini süreçsel bir yaklaşımla (Blaikie, 2010) incelemektedir. Nitel veriler, "Erasmus+ Gençlik Programı'nda Yeterlilik Gelişimi ve Kapasite Geliştirme Araştırma Projesi" (RAY-CAP) isimli Avrupa araştırma projesi kapsamında Türkiye'deki 15 gençlik örgütünün temsilcileri ile gerçekleştirilen yarı-yapılandırılmış görüşmelerle toplamıştır. Örneklem 2014-2018 yılları arasında Erasmus+ Programı eğitim ve destek faaliyetlerine mükerreren/düzenli olarak katılan gençlik kuruluşları arasından ölçüt örneklem (Patton, 1990, s.176) yöntemiyle seçilmiştir. Veriler iki döngülü kodlama sistemiyle gruplanmış ve analiz edilmiştir.

Bulgular

Alan araştırmasının bulguları, Örtenblad'ın (2004) bütünleşik öğrenen örgüt analizinde yer alan dört boyutta incelenmiş, bu boyutlara ilişkin mekanizmalar ve bu mekanizmaların nitelikleri tespit edilmiştir. İlk olarak "örgütsel öğrenme" boyutunda bulgular, gençlik kuruluşlarında sadece bireylerin değil, aynı

zamanda ekipler ve genel olarak örgütün de öğrenme ihtiyaçları konusunda yüksek derecede bilince sahip olduğunu göstermekte; kurumsal bir hafıza oluşturmak için bilginin kuruluşta depolanmasının ve kuruluşlarının fiili pratiklerinde kullanılmasının sağlandığı görülmektedir.

İkinci boyut olan "işte öğrenme" iki yönlü bir etkileşimle işlev görmektedir. Gençlik kuruluşları kendi faaliyetlerinden, ortaklarından ve hedef gruplarından öğrenmeye meyillidirler ve öğrendiklerini, örgütlerinin performansını iyileştirmek, kurumsal sorun çözme kapasitelerini geliştirmek ve hedef gruplarının ihtiyaç ve taleplerine daha iyi yanıt vermek için kullanmaktadırlar.

"Öğrenme ortamı" boyutunda, görüşülen gençlik kuruluşlarının bireyler, ekipler ve kuruluşların kendileri için yapılandırılmış öğrenme etkinliklerine değer vererek "kolaylaştırılmış" ve "kolay ve doğal" bir öğrenme ortamı sağlamak için mekanizmalar geliştirdiği görülmektedir. Ayrıca, görüşülen gençlik kuruluşları sadece tartışma ve öğrenme etkinliklerinin hazırlanması için alanlar sağlamakla kalmamakta, aynı zamanda ekip üyelerine, onları öğrenme etkinliklerine katılmak için teşvik edecek şekilde, iş yükü açısından da esneklik sağlamaktadır.

Son olarak "öğrenme yapısı" boyutunda ise analiz, görüşülen gençlik kuruluşlarının esnek ve ademi merkeziyetçi öğrenme yapıları geliştirebildiğini ve bu yapılara işlerlik kazandırabildiğini göstermektedir. Böylesi bir esnekliğin en belirgin göstergesi, görüşülen gençlik kuruluşlarının istisnasız tümünde ekip bazlı yapıların varlığıdır.

Sonuç ve Değerlendirme

Örtenblad'ın (2004) öğrenen örgüt bütünleşik modeline dayanarak gerçekleştirilen, Türkiye'deki gençlik kuruluşlarının Erasmus+ Programı kapsamında deneyimlediği öğrenme süreçlerinin analizi, öğrenen örgüte ait dört özelliğin varlığının yanı sıra, bu özelliklerin birbirlerini desteklemesi gerektiğini göstermektedir. Bu bağlamda gerçekleştirilen analiz, öğrenmeyi kolaylaştıran ve aynı zamanda birbirini destekleyen, üç faktöre işaret etmektedir. Öncelikle, gençlik çalışmalarının temel niteliklerinin de desteğiyle, gençlik kuruluşları öğrenme konusunda hayli bilinçli görünmektedir. İkinci olarak, öğrenme fırsatları, ekip bazlı yapılarının ayrılmaz bir parçası olarak kabul edilmekte ve bu yapılar genellikle karar verme ve faaliyetlerin uygulanması için katılımcı mekanizmalardan faydalanmaktadır. Üçüncü olarak ise, görüşülen gençlik kuruluşlarında ekip yapılarının bulunması, örgütsel esnekliği artırma potansiyeli taşıyan öğrenme çıktılarını ve pratiklerini arttırıcı bir rol oynamaktadır. Bu çıktıların sağlanması anlamında, Erasmus+ Programı'nın gençlik alanındaki eğitim ve destek faaliyetlerinin gençlik kuruluşlarının öğrenen örgüte dönüşmesi için "kolaylaştırıcı" (Tuggle, 2016) mekanizmalardan biri olduğu gözlenebilmektedir. Dolayısıyla, Türkiye-AB ilişkilerinin yapıcı çıktılarından biri olan Erasmus+ Programı gibi destek girişimlerinin gençlik kuruluşlarının kapasitelerini ve gençlere hizmet etme potansiyellerini arttıracak şekilde öğrenen örgüt olarak gelişmelerine yardımcı olduğu iddia edilebilir.

Kaynakça/References

- Akgün, A., Paltun, D. & Abanoz, M. (2020). Kamu diplomasi aracı olarak yurttaş diplomasi: Türkiye'nin uluslararası ilişkilerdeki misyonuna yönelik Erasmus+ Avrupa Gönüllük Programı örneği. *Intermedia International E-journal*, *7*(13), 338–357.
- Aslan, G. (2019). Learning organizations as predictors of academic achievement: An analysis on secondary schools. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, *25*(2), 191–240.
- Banoğlu, K., & Peker, S. (2012). Öğrenen örgüt olma yolunda ilköğretim okul yöneticilerinin okullarına ve kendilerine ilişkin algı durumları. *Hacettepe* Üniversitesi *Eğitim Fakültesi Dergisi*, *43*, 71–82.
- Blaikie, N. W. H. (2010). *Designing social research: The logic of anticipation*. Cambridge, UK: Polity Press.
- Çakı, F. (2014). Gençlerin uluslararası gönüllü hizmet deneyimleri ve birey üzerindeki sosyo-kültürel etkileri. *Akademik* İncelemeler *Dergisi*, *6*(1), 136–177.
- Coussée F. (2012). Youth work. In Boetzelen P. (ed.), *EKCYP insights Youth Knowledge #15* (pp. 83–86). Council of Europe Publishing: Strasbourg.
- Del Felice, C. & Solheim, L. (2011). Youth organisations as learning organisations: exploring special contributions and challenges, *Development in Practice*, *21*(8), 1094–1108.
- Demirer, M. & Dak, G. (2019). Üst düzey yöneticiler, okul yöneticileri ve öğretmenlerin Erasmus+ projelerine ilişkin oluşturdukları görsel metaforlar. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, 5, 255–266.
- Dunne, A., Ulicna, D., Murphy, I. & Golubeva, M. (2014). *Working with young people: The value of youth work in the European Union.* European Commission: Brussels.
- EC & COE (2004) *Pathways towards validation and recognition of education, training and learning in the youth field, Working Paper*. European Commission and Council of Europe: Strasbourg and Brussels.
- Eralp, A. (2018). Revitalizing Turkey-EU relations? *IPC–Mercator Policy Brief*, March 2018.
- Fennes, H. & Otten, H. (2008). Quality in non-formal education and training in the field of European youth work. https://www.salto-youth.net/downloads/4-17-1615/TrainingQualityandCompetenceStudy.pdf?
- Garvin, D. A. (1993). Building a learning organization. *Harvard Business Review, 1993 Jul-Aug 71*(4): 78–91.
- Gökten, Ö. & Emil, S. (2019). Exploring the effect of Erasmus program on cultural intelligence of university students. *Hacettepe* Üniversitesi *Eğitim Fakültesi Dergisi, 34*(3), 769–785.
- Greenan, N. & Lorenz, E. (2009). Learning organisations: The importance of work organisation for innovation. *Draft OECD EDU Working Paper EDU/WKP(2009)6*.
- Hailey, M. J. & James, R. (2002). Learning leaders: The key to learning organisations. *Development in Practice*, *12*(3), 398–408.
- Hatısaru, V. (2017). Türkiye'nin Erasmus+ Programına katılımının değerlendirilmesi: Stratejik ortaklıklar ve bilgi ortaklıkları örneği. *Ankara Avrupa* Çalışmaları *Dergisi, 16*(2), 65–83.
- Hocaoğlu Bahadır, N. & Gürsoy, S. (2020). Covıd-19 ve AB Erasmus+ Programına bakış: Kırklareli Üniversitesi örneği. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, *19 COVID-19 Özel Sayısı*, 728–751.
- Huber, G. P. (1991). Organizational Learning: The Contributing Processes and the Literatures. *Organization Science, 2*(1), 88–115.
- Kasalak, G. (2013). Öğretim elemanlarının Erasmus personel ders verme hareketliliğine ilişkin görüşleri: Akdeniz Üniversitesi örneği. Yükseköğretim ve Bilim Dergisi, 2, 133–141.
- Kesik, F. & Beycioğlu, K. (2020). Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programlarının okullara katkısı: Comenius çok taraflı okul ortaklıları projeleri örneği. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, *8*(2), 519–538.
- Kinder, T. (2002) Are schools learning organisations?. *Technovation*, *22*(6), 385–404.
- Kristiansen, S. (ed.) (2019). *Handbook on quality in learning mobility*. Council of Europe and European Commission, April 2019.
- Kuloğlu, M. (2020). Erasmus+ hareketliliklerine katılan öğrencilerin yabancı dil başarılarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, *28*(3), 1190–1197.

- Lauritzen, P. (2006). Defining youth work. Reprinted in Y. Ohana & Antje Rothemund (eds) *Eggs in A Pan: Speeches, Writings and Reflections by Peter Lauritzen*, August 2008, (pp. 370–371), Council of Europe Publishing.
- Örtenblad, A. (2004). The learning organization: Towards an integrated model. *The Learning Organization*, *11*(2), 129–144.
- Örtenblad, A. (2015). Towards increased relevance: Context-adapted models of the learning Organization. *The Learning Organization*, *22*(3), 163–181.
- Özdem, G. (2013). Yükseköğretim kurumlarında Erasmus programının değerlendirilmesi (Giresun Üniversitesi örneği). *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, *19*(1), 61–98.
- Patton, M. (1990). *Qualitative evaluation and research methods*. Beverly Hills, CA: Sage.
- Pedler, M., J. Burgoyne & Boydell, T. (1991, 1996). *The Learning company: A strategy for sustainable development*. London: McGraw-Hill.
- Saldaña, J. (2009). *The Coding manual for qualitative researchers*. Sage Publications.
- Senge, P. (1990). *The Fifth discipline: The art and practice of the learning organization*. Random House: London.
- Siurala, L. (2017). What are the meanings and the underlying concepts and theories of youth work? In H. Schild, N. Connolly, F. Labadie, J. Vanhee & H. Williamson (et al.) *Thinking Seriously About Youth Work and How to Prepare People to do it*, *Youth Knowledge # 20*, (pp. 227–234). Council of Europe and European Commission.
- Soghomonyan, E. (2012). *In what ways are youth organisations learning organisations and what does it suggest to European policy? Towards a conceptual framework for participatory collective learning in youth work*. University of London, Institute of Education, MA Lifelong Learning Policy and Management.
- Topaç, G. C. (2019). Results of the evaluation of the improvement on the quality of education by supporting professional development of staff of school and adult education. In A. Rybińska and Ö. Şenyuva (eds.) *Evidence-based Approach in Erasmus+, Warsaw Seminar 2018* (pp. 128–137), FRSE Publications.
- Tuggle, F. D. (2016). Gaps and progress in our knowledge of learning organizations. *The Learning Organization*, *23*(6), 444–457.
- Voolaid, K. & Ehrlich, Ü. (2017). Organizational learning of higher education institutions: The case of Estonia. *The Learning Organization*, *24*(5), 340–354.
- Williamson, H. (2017). Winning space, building bridges – What youth work is all about. In H. Schild, N. Connolly, F. Labadie, J. Vanhee and H. Williamson (et al.) *Thinking Seriously About Youth Work and How to Prepare People to do it*, *Youth Knowledge #20* (pp. 15–26). Council of Europe and European Commission.
- Yıldız, B., Gözükara, İ. & Yıldırım, O. (2016). The impact of Erasmus programme on the organizational learning capacity and globalization. *International Journal of Business Management and Economic Research (IJBMER)*, *7*(2), 619–631.